

Program workshopu doktorandů a doktorandek 2013

Geografický výzkum: participace a angažovanost

budova 3b	G1
8:00-9:00	Registrace
9:00-9:20	Zahájení, úvodní slovo (doc. RNDr. Jaromír Leichmann, Dr.)
9:20-10:00	Úvodní plenární přednáška: Různorodost geografie, participace geografie, participativní výzkum v geografii (RNDr. Josef Novotný, Ph.D.)
10:00-10:30	Diskuse

budova 5	Z2	Z3	Z4	Mapovna
10:30-11:00				čajová pauza
11:00-12:00	Strategie využití prostorových dat v současné společnosti Mgr. Bc. Zdeněk Stachoň, Ph.D.	Zahraniční inspirace pro českou geografii venkova a zemědělství Mgr. Jiří Hrabák	Queer geografie a geografie sexualit RNDr. Robert Osman	
12:00-13:00				obědová pauza
13:00-14:00	Integrovaný výzkum v oblasti přírodních rizik I. doc. RNDr. Petr Kubíček, CSc.	Sít': nehierarchické uspořádání společnosti Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.	Neekonomické rozměry rozvoje v postsocialistickém kontextu doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.	
14:00-15:00	Integrovaný výzkum v oblasti přírodních rizik II. doc. RNDr. Petr Kubíček, CSc.	Sít': nehierarchické uspořádání společnosti II. Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.	Prostorová spravedlnost doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.	
15:00-15:30				čajová pauza
15:30-16:30	Kooperativní didaktické metody Mgr. Eva Malířová	Metody výzkumu veřejného prostoru Mgr. Martin Nawrath	Participativní výzkumné techniky Mgr. Petr Matoušek	
16:30-17:00				čajová pauza
17:00-18:00	Panelová diskuse: Obnova paměti vesnice prostřednictvím divadelní inscenace			
18:00-				závěrečný raut

název sekce	Strategie využití prostorových dat v současné společnosti
moderátor	Mgr. Bc. Zdeněk Stachoň, Ph.D.
čas	11:00-12:00
místnost	Z2

Otevřené 3D formáty a jejich využití v geoinformaticce

Mgr. Lukáš Herman (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Hlavním smyslem otevřených souborových formátů je zajištění interoperability mezi různými aplikacemi. Při tvorbě a používání otevřených formátů je důležitá zejména jejich standardizace, a to především z důvodu jejich jednoznačné identifikace. Tento příspěvek se zaměřuje na formáty používané pro 3D modelování krajiny, měst nebo budov. K tomuto účelu jsou využívány standardy organizací ISO (International Organization for Standardization), OGC (Open Geospatial Consortium) a Khronos Group. Konkrétně se jedná o formáty VRML (Virtual Reality Modeling Language), X3D (eXtensible 3D), KML (Keyhole Markup Language), CityGML (City Geography Markup Language) a COLLADDA (COLLABorative Design Activity). Zde zmíněné formáty jsou podporovány jak v GIS aplikacích, tak v programech pro zpracování počítačové grafiky. Rovněž jsou popsány možnosti použití vlastních transformací pomocí XSLT (eXtensible Stylesheet Language Transformations).

Sémantika neurčitosti geografických dat a její kartografická vizualizace

Mgr. Radka Báčová (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Kvalita dat je jeden z nejvíce kritických faktorů geografické analýzy a tedy i kartografické vizualizace. Naopak kartografickou vizualizací dochází ke zjednodušování reality v model, který je možné efektivně prezentovat. I když současné způsoby vytváření map vyvolávají u jejich uživatelů přesvědčení nevyvratitelnosti informací, které sdělují, je třeba na ně nahlížet kriticky. Příspěvek je zaměřen na konceptualizaci neurčitosti v geografických datech ve vztahu ke kvalitě dat a možnosti její kartografické vizualizace. Přínosem užití konceptu neurčitosti je oproti běžnému usuzování a pouhému přenosu modelované reality maximalizace informačního zisku. Jeho cílem je zvýšit povědomí o významu neurčitosti, o jejím konceptu, ale i o veškerých parametrech pozitivně resp. negativně ovlivňujících postupy její kartografické vizualizace.

Datová infrastruktura pro inteligentní aplikace založené na datech o hluku

Mgr. Petr Duda (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Nebezpečí hlukového znečištění stojí i přes svou závažnost stále spíše na okraji společenského zájmu. Hlavní zdroje znečištění jsou sice sledovány, ovšem stále jde spíše o řešení příliš globální či prováděné ex post. Postupně se však objevují technologie, které umožňují sledování hluku a řešení zdraví škodlivých situací automatizovaným způsobem s minimálními zásahy člověka, a to za nesrovnatelně nižších nákladů, než tomu bylo před deseti lety. Základní překážkou k dosažení alespoň rámcové funkčnosti takového systému je však absence infrastruktury pro přenos a výměnu sensorových hlukových dat. Dosavadní široce používané standardy pro přenos geoinformací jsou zde nedostatečné neboť validita hlukových dat je značně závislá na kontextu jejich vzniku. Jedním z možných řešení je implementace otevřeného standardu Sensor Web Enablement, který vhodné datové typy a funkce poskytuje.

Novinky v mezinárodních iniciativách o prostorových datech v roce 2013

Mgr. Radim Štampach, Ph.D. (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Příspěvek má posluchače seznámit s aktuálním děním při přípravě projektů Copernicus (dříve GMES) a GEOSS. Evropský projekt Copernicus vstoupil v roce 2013 do posledního roku přípravné fáze. V tomto roce mají být veřejně spuštěny první služby a vypuštěny první družice. Mezinárodní projekt GEOSS využívá při své přípravě i zkušenosti z projektu Copernicus.

název sekce **Integrovaný výzkum v oblasti přírodních rizik I.**
moderátor doc. RNDr. Petr Kubíček, CSc.
čas 13:00-14:00
místnost Z2

Význam studia morfologie vodních toků při geografické analýze degradace krajiny

Mgr. Jiří Jakubínský (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Příspěvek je zaměřen na prezentaci dílčích výsledků výzkumných aktivit, realizovaných autorským kolektivem v rámci řešení projektu specifického výzkumu, s tématem „Geografická analýza degradace krajiny v kontextu vzniku přírodních rizik“ – projekt GeoRISK. Ukazatele morfologického stavu hydrografické sítě krajiny jsou vnímány jako jeden ze stěžejních indikátorů, podávajících informaci o míře degradace přirozených environmentálních hodnot prostředí a především o lokalizaci oblastí náchylných ke vzniku nebo zesílení efektu povodňových škod, způsobených během výskytu extrémních hydrologických situací. Význam je přikládán zvláště procesu kvantifikace stavu sledovaných morfologických parametrů toků, s ohledem na správné vyhodnocení vlivu antropogenních zásahů na dynamiku a přirozené funkce fluválního ekosystému. Cílem výzkumu je rozšíření poznatků, týkajících se významu morfologického stavu toků, při řešení otázek celkové bezpečnosti krajiny a trvale udržitelného způsobu jejího využívání.

Přínos inventarizace antropogenních tvarů reliéfu ke geografické analýze degradace krajiny v kontextu průběhu povodně

Mgr. Eva Svobodová (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Zvýšená míra vlivu člověka na přírodní prostředí je jedním ze základních faktorů podmiňujících nárůst dopadu přírodních rizik na lidskou společnost. Jako projev lidské činnosti v krajině vznikají antropogenní formy reliéfu, které ovlivňují průběh přírodních procesů na globální i lokální úrovni. Předmětem této studie je aplikace metod geomorfologického výzkumu na povodí Leskavy a Lačnovského potoka. Modelová území jsou cíleně zvolena v odlišných typech krajiny z hlediska jejího využívání a přírodních charakteristik. Morfometrická a morfogenetická analýza a inventarizace antropogenních tvarů reliéfu v povodí malých urbánních toků je provedena na základě terénního výzkumu. Studie umožňuje identifikovat degradovaná území, jejichž prostorový rozsah koresponduje s mírou následku povodní.

Přínos kartografické vizualizace neurčitosti v identifikaci rizikových území

Mgr. Radka Báčová (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Na základě aplikace geografické analýzy byly identifikovány nejvíce rizikové oblasti, které mají největší vliv na vznik a průběh povodní. Výsledek je prezentován v podobě hexagonálních map. Nedostatkem této analýzy je určitá míra zjednodušení a nepřesnosti ve způsobu vizualizace a přenosu dané informace. Přínosem je koncept kartografické vizualizace neurčitosti, která přirozeným způsobem podporuje kritické myšlení uživatelů map a zpřesňuje naše dosažené výsledky prostorového rozložení degradovaných území. Pozornost je věnována především tematické a časové neurčitosti.

Klimatická zmena v Strednej Ázii: príspevok satelitného snímkovania k sledovaniu vegetačnej fenológie

Mgr. Roman Bohovic (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Región Strednej Ázie (5 post-sovietských republík) patrí mimo časť horského pásma zväčša k veľmi suchým až aridným oblastiam, ktoré mimo zavlažované oázy pokrývajú púšte, polopúšte a stepy. Práve preto patrí Stredná Ázia medzi regióny najviac ohrozené klimatickou zmenou. Zmena vegetačnej dynamiky je jedným z jej očakávaných prejavov, ktorý je možné sledovať pomocou diaľkového prieskumu Zeme (DPZ). Vyhodnocovaním a analýzou normalizovaného vegetačného indexu možno sledovať priebeh fenologických metrik až 30 rokov do minulosti. Príspevok sa zameriava na otázku či a ako sa klimatická zmena v Strednej Ázii prejavuje už v súčasnosti a ako možno tento fenomén skúmať s využitím metód DPZ.

název sekce **Integrovaný výzkum v oblasti přírodních rizik II.**
moderátor doc. RNDr. Petr Kubíček, CSc.
čas 14:00-15:00
místnost Z2

Kvalita života v záplavových oblastech

Mgr. Kamila Klemešová (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Příspěvek se věnuje hodnocení kvality života v záplavových oblastech. Povodně jsou přírodním fenoménem, který v posledních dvaceti letech opět významně ovlivňuje život občanů České republiky. S rostoucím bohatstvím se společnost stává zranitelnější a citlivější mj. také na dopady přírodních katastrof. Je proto potřeba zaměřit se nejen na technická řešení povodňové problematiky, nýbrž také na sociální a psychologické aspekty povodní, které významně ovlivňují obnovu území po povodních a další život v obci. Cílem následujícího příspěvku je poukázat na některé základní problémy spojené s životem v záplavových oblastech, poukázat na možná řešení a především analyzovat, na základě provedeného terénního šetření, jak jsou některé aspekty kvality života hodnoceny ze strany obyvatel záplavových oblastí.

Hydrometeorologické extrémy odvozené z archivních pramenů na Českomoravské vrchovině v období 1706–1849

Mgr. Lukáš Dolák (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Studie se zabývá hydrometeorologickými extrémy (jako přívalový déšť, blesková povodeň, povodeň, krupobití a mráz) vycházejících z archivních pramenů na Českomoravské vrchovině pro období 1706–1849. Škodní záznamy, daňové záznamy a kroniky byly nejvíce užitečnými typy historických dokumentů. Výzkum rovněž využívá administrativní dokumentaci zahrnující hlášení od osob postižených katastrofou, zprávy komise a daňová rozhodnutí. Získané údaje se týkají druhu událostí, jejich datace, místa výskytu a způsobené škody. Ve studované oblasti bylo zjištěno více než 100 extrémních událostí. Přívalový déšť, krupobití a blesková povodeň byly hlavními pustošivými jevy s převažujícím výskytem od května do srpna. Přívalový déšť a krupobití mohou být jasně přisouzeny bourkám s intenzivní konvekcí. Výsledky jsou diskutovány s ohledem na nejistoty týkající se výchozích údajů.

Případné důsledky výstavby přehrad na střední Svatce

Mgr. Milan Skoupý (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Možnost výstavby přehradních nádrží v České republice je reálnější než si mnozí lidé představují. Od roku 1976, kdy vznikl Směrný vodohospodářský plán, existuje možnost budoucí výstavby těchto vodohospodářských staveb. Seznam byl již několikrát využit jako odrazový můstek pro další jednání. Je velmi důležité znát důsledky těchto činů a jejich vliv na budoucí vývoj v této problematice.

název sekce **Kooperativní didaktické metody**
moderátor Mgr. Eva Malířová
čas 15:30-16:30
místnost Z2

Arabské jaro - komparace průběhu a výstupů roleplayingové aktivity na dvou akademických pracovištích

Mgr. Ondřej Herzán (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Interaktivní metody představují stále diskutovanější a v mnohých případech i využívanější prvek výuky, než tomu bylo v minulosti. Modifikované rolové hry resp. programy založené na bázi LARP (live-action-role-playing) jsou implementovány do programů základních, středních, ale i vysokých škol různého zaměření. Při realizaci interaktivních výukových metod je obvykle sledován jejich dopad na konkrétní cílovou skupinu. Tento příspěvek má ambice nabídnout pohled na shody a rozdíly při uvádění konkrétní rolové hry "Arabské jaro" na dvou akademických pracovištích Masarykovy univerzity - Geografickém ústavu PŘF a Ústavu klasických studií FF - a pokusit se z výsledků, zjišťovaných prostřednictvím zpětné vazby zúčastněných studentů, odvodit možné výzvy, rizika a doporučení pro modifikaci stejně koncipovaných programů v rozdílném prostředí.

Využití konstruktivisticky orientované interaktivní hry pro výuku environmentálních témat: protipovodňová opatření v krajině

Mgr. Jan Husák (Environmentální geografie, Přírodovědecká fakulta, Ostravská univerzita v Ostravě)

Nebezpečí povodní a jeho řešení v podobě protipovodňových opatření patří mezi nejaktuálnější a nejpalčivější environmentální témata naší republiky. Příspěvek se v první části věnuje fenoménu povodní a následně řeší didaktické přístupy k výuce těchto komplexních přírodovědných témat. V závěru představuje novou interaktivní didaktickou hru s názvem "Pozor, povodeň!" a možnosti jejího využití. Hra byla vytvořena na základě syntézy znalostí přírodních věd a didaktických disciplín a snaží se intuitivním způsobem vysvětlit problematiku protipovodňových opatření široké veřejnosti.

název sekce **Panelová diskuse: Obnova paměti vesnice prostřednictvím divadelní inscenace**
autor projektu MgA. Vítězslav Větrovec
diskutanti doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D., RNDr. Břetislav Svozil, Ph.D., Mgr. Petr Matoušek
čas 17:00-18:00
mítnost Z2

Příspěvek je věnován divadelním projektům uváděným ve Velké Lhotě (ves v okrese Jindřichův Hradec leží pouze několik kilometrů od Dačic či Telče) v letech 2008 – 2013. Inscenace, které jsou v této vsi o přibližně sto šedesáti obyvatelích každoročně realizovány zejména režisérem Vítězslavem Větrovcem a studenty Divadelní fakulty Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, se pokouší svá témata čerpat především z paměti této konkrétní vesnice. V prvních letech vycházeli tvůrci především z dobových pramenů, zápisů tradičních lidových obřadů, lokálních obyčejů, zvyklostí, písní a textů. Nověji se pak snaží načerpávat inspiraci z dosud „živé paměti“ vsi – scénáře inscenací vznikají zejména montáží rozhovorů s velkolhoteckými obyvateli, kteří se v nich sami objevují (a v průběhu představení se tak stávají sami sobě diváky). Vítězslav Větrovec tématu obnovy paměti vesnice prostřednictvím divadelní inscenace věnuje rovněž svou vznikající disertační práci. V možné diskusi by se rád dotkl problematiky sběru dat v obdobně zaměřených projektech, metodiky tohoto typu výzkumu (jedná se o výzkum uměním?), který se spíše než ryze teatrologické problematiky dotýká té sociálně vědní.

Dokument o přípravě představení v roce 2012 „Kterak se lhotecký rodák František Macků domů navrátí a s divadelníky z Brna tam besedoval“ je možné shlédnout zde: <http://www.youtube.com/watch?v=pnGAaanpMbY>.

název sekce **Zahraniční inspirace pro českou geografii venkova a zemědělství**
moderátor Mgr. Jiří Hrabák
čas 11:00-12:00
místnost Z3

Regionální diferenciace zemědělství v Česku optikou multifunkcionality

Mgr. Ondřej Konečný (Ústav regionálního rozvoje a veřejné správy, FRRMS, Mendelova univerzita v Brně)

České zemědělství prodělalo za posledních 20 let významné změny, které se projevily nejen v jeho celkové podobě, ale také v rozdílných trajektoriích vývoje zemědělství v jednotlivých regionech. Vstupem Česka do Evropské unie se tyto změny nezastavily – polarizace regionů a proměna zemědělství postupovala dále, umocněná novým legislativním a politickým rámcem. Proměna zemědělského systému byla za hranicemi Česka nejprve diskutována jako přechod z produktivistického období do etapy postproduktivistické a posléze nabyla na významu diskuze směřovaná k multifunkcionalitě v zemědělství resp. celého venkovského prostoru. Někteří zahraniční autoři užívají normativního přístupu vysvětlující nejen celkové změny pozorované na venkově a zemědělství za posledních 20 let, nýbrž i jako analytický rámec pro rozdílné vývojové tendence jednotlivých regionů a lokalit. Příspěvek se proto snaží rozpracovat tento přístup v kontextu analyzované regionální diferenciace vývoje zemědělství v Česku.

Přechod českého zemědělství od produktivismu k post-produktivismu

Mgr. Michael Král (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

České zemědělství prošlo během posledních dvaceti let významnými změnami. První změnou byl přechod zemědělství na tržní hospodářství v devadesátých letech a druhou změnou byl vstup České republiky do EU a zapojení se do Společné zemědělské politiky. Obě tyto změny přispěly k strukturálním změnám a regionálním rozdílům českého zemědělství a vystavili české zemědělství konkurenci z celé Evropy. Nejvýznamnějšími důsledky těchto změn je klesající zemědělská produkce, omezení živočišné výroby a zmenšení orné půdy. Na druhou stranu je podporovááno mnoho nevýrobních a nezemědělských aktivit ve venkovských oblastech, které přinášejí zemědělcům nové možnosti rozvoje. Analýza strukturálních a prostorových změn českého zemědělství mezi lety 2000 a 2010 vychází z dat Agrocenzu doplněných názory zemědělců, které byly získány řadou rozhovorů v českých regionech.

Governance v rámci rozvoje venkova v ČR

Mgr. Jan Procházka (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Místní akční skupiny (MAS) se stávají stále významnějšími aktéry v rámci rozvoje venkovských regionů a jejich pomocí se rozšiřuje komunitou řízený rozvoj na českomoravský venkov. Otázkou ovšem zůstává, zda přináší tento způsob opravdu přidanou hodnotu rozvoji venkovských regionů? Tato otázka je zodpovězena pomocí srovnání distribuce financí v rámci programu rozvoje venkova a tato analýza poukazuje na významnou roli místních samospráv v rámci MAS. Rurální governance se snažíme odhalit analýzou venkovských regionů, která poukazuje na význam místních podmínek pro rozvoj území. Článek však selhává v identifikaci rurální governance, což může být způsobeno nedostatečnou analýzou sociálního kapitálu v regionech a na řídicích pozicích MAS.

název sekce **Sít': nehierarchické uspořádání společnosti I.**
moderátor Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.
čas 13:00-14:00
místnost Z3

Dvojí Brno: Brněnské subkultury a jejich různý vztah k Praze podle dat o používání Facebooku

Mgr. Petr Kučera (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze)

Zkoumáme-li vztahy mezi "facebookovými událostmi" na základě účasti uživatelů na dvou a více facebookových událostech, objevíme v síti těchto událostí shluky. Tyto shluky facebookových událostí jsou interpretovány jako sociálněprostorové reprezentace aktivity různých subkultur, účast na těchto událostech má význam pro reprodukci vnitřní soudržnosti v subkulturách. Všechny tyto shluky facebookových událostí mají svou specifickou prostorovost. Zvláštní pozornost je věnována shlukům lokalizovaným v Brně a vztahům mezi nimi. Výsledky zkoumání ukazují, že pro dělení do subkulturálních shluků je významnou charakteristikou vztah těchto shluků k jiným shlukům lokalizovaným v Praze. Tyto výsledky přináší zajímavé otázky k dynamice městské společnosti, co se týče umístění města v prostorové hierarchii národního státu.

Univerzita v prostredí regionálnej inovačnej siete Bratislavy

Mgr. Eva Polonyová (Katedra humánnej geografie a demografie, Prírodovecká fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave)

Niet pochyb, že v ostatnom období sme svedkami prirodzeného zrodu spoločnosti a ekonomiky, v ktorej sa znalosti stávajú hlavným zdrojom dosahovania konkurenčnej výhody. Tento druh nastavenia ekonomiky, založený na podnikateľských princípoch je vo svojom základe považovaný za hlboko špecifický. Predovšetkým tacitné znalosti, zosobnené individuálnymi zamestnancami, ruka v ruke s vytváraním novej firmy povstávajú zo snahy transformovať hodnotu znalostí v procese inovačnej aktivity. Viaceré zdroje literatúry v súčasnosti uvádzajú, že podnikateľské zámery, vzniknuté ako tzv. univerzitné spin-off firmy predstavujú hnaciu silu úspešného ekonomického rastu (Bercovitz a Feldman, 2006). Navyše nové, inštitucionálne teórie rastu poukazujú na univerzitu a jej potenciál, využiteľný prostredníctvom živých vzťahov viacerých aktérov v prostredí akejsi regionálnej siete. Podporované kancelármi a centrami pre transfer technológií, či rozličnými programami pre výskum, dnes v mnohých regiónoch fungujú projektové a inovačné centrá a inkubátory. Univerzita tu spája kreativitu a invenciu v produkcii, rovnako ako i v transfere znalostí a technológií. V príspevku priblížime situáciu regiónu hlavného mesta Bratislava v kontexte vyššie uvedených javov.

Multifunkční zemědělství a sociální sítě

Mgr. Jiří Hrabák (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze)

Príspevek se zabývá možnostmi využití výzkumu sociálních sítí v analýze multifunkčního zemědělství. V článku je nejprve šířeji rozpracován koncept sociálních sítí. V druhé části příspěvku je pak proveden pokus o konceptualizaci pojmu „multifunkční zemědělství“ prostřednictvím jeho rozložení na ekonomickou, environmentální a sociální dimenzi. V závěru tohoto teoretického článku je pak představen transdisciplinární výzkum, který se zakládá na participativních metodách, a je nastíněno jeho využití ve výzkumu multifunkčního zemědělství.

název sekce **Sít': nehierarchické uspořádání společnosti II.**
moderátor Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.
čas 14:00-15:00
místnost Z3

Život v oblakoch? Frequent flyer programy a ich využiteľnosť pri výskume aeromobility

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Zvyšujúci sa trend individuálnej mobility prostredníctvom leteckej dopravy a jeho dopady v spoločnosti viedli najmä v sociálnych vedách k formulovaniu nového konceptu a k následnému skúmaniu fenoménu aeromobility. Cieľom príspevku je z pohľadu geografa diskutovať doterajšie teoretické ukotvenie konceptu, predstaviť ho ako nový impulz pre dopravnogeografický výskum, nájsť v ňom možné úrovne definovania aeromobility a podstatné atribúty určujúce, akú časť spoločnosti je možné označiť za aeromobilnú, tj. využívajúcu leteckú dopravu ako súčasť životného štýlu. Dôležitou sa však zároveň stáva otázka ako a či je možné aeromobilitu merať. Ako jeden z nástrojov identifikácie tzv. kinetických elít a ich zastúpenie v spoločnosti je navrhnuté využitie evidencie členov frequent flyer programov, teda vernostných programov sieťových aerolinií. Následne sú načrtnuté možnosti aplikácie metódy, vrátane rizík spojených s pomerne výraznou pozíciou nízkonákladového sektoru v súčasnej leteckej doprave.

Sieťová analýza mestskej hromadnej dopravy v Bratislave

Mgr. Lukáš Belušák, Mgr. Ivica Paulovičová

(Katedra humánnej geografie a demografie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave)

S neustálym vývojom miest evidujeme čoraz vyššie nároky ich obyvateľov a návštevníkov na zabezpečenie základných služieb na adekvátnej úrovni. K množstvu nevyhnutne dôležitých služieb, ktoré sú na území najväčších miest jednotlivých krajín poskytované, môžeme zaradiť tiež verejnú dopravu. Okrem iných oblastí aj na hromadnú dopravu sú čoraz častejšie kladené požiadavky na zvýšenie jej efektívnosti a kvality. Sieť verejnej dopravy v hlavnom meste Slovenska, Bratislave, je vzhľadom na rozvoj mesta v posledných rokoch vhodným objektom na aplikáciu metódy sieťovej analýzy. Cieľom projektu je analýza údajov o mestskej hromadnej doprave v hlavnom meste Slovenska s využitím širokého spektra sieťových štatistík so zameraním sa na hľadanie zraniteľných a kritických miest v sieti a hodnotenie jej obslužnosti. Získané poznatky budú následne využité pri modelovaní ideálnejšej a efektívnejšej siete verejnej dopravy na území mesta Bratislava. Namodelovaná sieť verejnej dopravy môže slúžiť pre zlepšenie a zefektívnenie poskytovania služieb nielen pre obyvateľov mesta, ale aj pre jeho návštevníkov.

Geografická studie volební účasti

Mgr. Petr Voda (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Účast ve volbách je základní možností politické participace. Tento příspěvek se věnuje volební účasti v českých obcích v parlamentních volbách v roce 2010. Provedená analýza testuje teoretický předpoklad, že výše volební účasti je závislá na sociálních a ekonomických podmínkách v obcích, na velikosti obce a na podmínkách pro politickou mobilizaci. Výsledky naznačují pravdivost tohoto tvrzení. Volební účast roste s rostoucím podílem vysokoškolsky vzdělaných osob, podnikatelů, katolíků a rodáků a s blízkostí k obcím bydliště kandidátů a naopak s rostoucí mírou nezaměstnanosti, velikostí obce a kupní silou účast klesá.

název sekce **Metody výzkumu veřejného prostoru**
moderátor Mgr. Martin Nawrath
čas 15:30-16:30
místnost Z3

Sociální geografie a možnosti současné fotografické tvorby na příkladu subjektivně pojatého dokumentu

Mgr. Jakub Jaňura (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Fotografie je médium, které se v současnosti stalo zcela přirozeným a masově používaným nástrojem komunikace. Její dostupnost a snadná přenositelnost vedou k tomu, že již v podstatě neexistuje motiv, který by zůstal nezachycen. Geografie, stejně jako fotografie, pracuje s časem a prostorem. V příspěvku jsou tedy diskutovány některé otázky související s touto analogií a zároveň nastíněny i některé ze spektra možností, jež fotografická tvorba geografickému výzkumu nabízí, jakož i příklady praktické aplikace tohoto média v soudobém geografickém prostředí. V obecné rovině se jedná především o způsoby, jimiž může být reprezentován geografický prostor fotografickým obrazem, a to zejména z pohledu charakteru vzniku a následného porozumění této reprezentaci. Jako konkrétní příklad slouží práce několika zástupců nynější umělecké tvorby zejména českých autorů pohybujících se v rovině subjektivního dokumentu pracujících s tematikou prostoru. Jak tento příklad ukazuje, využívají autoři velmi pestrou škálu vyjadřovacích prostředků, přičemž jsou v mnoha příkladech schopni reprezentovat prostor, s nímž přišli do styku, velmi sugestivním způsobem.

Veřejný prostor na sídlišti

Mgr. Marie Zlámalová (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Mgr. Lucie Galčanová, Ph.D., Anna Mašátová (Katedra sociologie, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita)

Cílem příspěvku je představit společenský život na vybraném veřejném prostoru brněnského sídliště Nový Lískovec optikou etnografické perspektivy. Práce se zaměřuje na aktivity a vzájemné interakce lidí, které v dané lokalitě probíhají. Pomocí kvalitativních metod pozorování a rozhovorů se snaží odpovědět na otázky kdo, kdy a jaké aktivity a interakce na veřejném prostoru provádí a interpretovat je s ohledem na širší kontext města. Práce vznikla v rámci kurzu "Brno: problém veřejného prostoru a správy" ve spolupráci s Úřadem městské části Brno - Nový Lískovec.

název sekce **Queer geografie a geografie sexualit**
moderátor RNDr. Robert Osman
čas 11:00-12:00
místnost Z4

Geografie sexualit – nástin problematiky

Mgr. Michal Pitoňák (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze)

Studiem sexualit v geografii bylo docíleno otřesení dlouho zakořeněných opomenutí v ohledech difference lidských zkušeností. V Anglo-Americké geografii k tomu došlo již před třemi desetiletími a nyní trvám na tom, že je načase vytvořit si cit pro diferenci i u nás. Kulturní obrat v geografii a prostorový obrat v příbuzných sociálních vědách zintenzivnily cirkulaci vědění, a pro účely tohoto článku nejpodstatněji, zprostředkovaly produkci vědění, jež je založené na perspektivě sexuální difference. Tento článek je reakcí na současný stav české geografie a klade si za cíl zvýšit povědomí o rozličných fenoménech jako je heteronormativita či queer subjektivita, které prozatím čekají na své uchopení v českých společensko-prostorových kontextech.

Možnosti utváření queer a trans prostorů

Mgr. Dita Jahodová (Katedra sociologie, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita)

Zkoumání vztahu mezi genderem, rasou, sexualitou, tělesností a prostorem je jedním z ústředních témat současné queer geografie. V rámci svého příspěvku se budu věnovat queer a trans prostorům, principům, na základě kterých jsou utvářeny a udržovány. V první části svého příspěvku představím dva způsoby ustavování queer prostoru v podobě mezinárodního festivalu Queeruption a queer „wagenplatzu“ v Berlíně. Přiblížím jejich charakter a mechanismy fungování. V druhé části svého příspěvku se zaměřím na možnosti vytváření trans prostoru v českém prostředí. Budu se zabývat otázkou, zda je možné v českém prostředí hovořit o trans prostorech, jaký mají charakter, komu jsou přístupné a jaký je vztah mezi aktivismem a vytvářením těchto prostorů.

Homomonumenty

Ing. arch. Lukáš Kaufman (Contractis s. r. o.)

Tento článek se věnuje v prostoru velmi vzácně se vyskytujícím objektům, monumentům, které jsou blízce spjaté se životy sexuálních menšin. Tyto objekty lze nazývat homomonumenty a v současnosti se prozatím žádný takový objekt v Česku nenachází. V příspěvku nejprve věnuji diskusi a výkladu jejich důmyslného symbolického významu, za současného podrobného popisu nejvýznamnějších příkladů, včetně prostorového a časového kontextu, ve kterém jsou situovány. Jejich společné charakteristiky jsou diskutovány ve vztahu k jejich socio-kulturnímu prostředí.

Koncept nomádství jako queer strategie

Mgr. Hana Porkertová (Katedra sociologie, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita)

Příspěvek pojednává o konceptu nomádství, který rozvinula Rossi Braidotti, jako způsobu, jak zaujmout jednu z queer strategií. Jedná se o metaforu, která má ale původ v skutečném nomádství ve smyslu geografických přesunů a migrace. Takové nomádství je kritika nehybnosti, kritika centra a kritika většiny. Nomádstvský subjekt rozostřuje hranice, je doma všude a zároveň nikde, není ukotvený a ani po této ukotvenosti netouží. Cítí však silnou blízkost a propojení s okolím. Já ve svém příspěvku rozšiřuji koncept nomáda o prvky z queer teorie. Stejně jako nomád, ani queer subjekt se neváže nutně k identitě, naopak tuto potřebu společné identity kritizuje. Může být strategií pro ty, kteří netvoří onu většinu, v tomto případě genderovou nebo sexuální, nechtějí být součástí LGBT komunity, ale přesto cítí spjatost se svou sexualitou. Tato sexualita ale nemusí být celistvá a neměnná, jak vidíme na konceptu sexuální orientace, ale fluidní, která je „doma všude, ale zároveň nikde“.

název sekce **Neekonomické rozměry rozvoje v postsocialistickém kontextu**
moderátor doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.
čas 13:00-14:00
místnost Z4

Český Springfield: velká firma na malém městě

RNDr. Robert Osman, RNDr. Ondřej Šerý (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Příspěvek se zabývá vztahem velké firmy a malého města, přesněji ovlivňováním sociálního klimatu obce významným ekonomickým subjektem. Reaguje tak na přílišnou ekonomickou orientaci dosavadních regionálních rozvojových výzkumů, v rámci nichž se sociální a kulturní otázky řeší spíše okrajově či neřeší vůbec. Na případu společnosti EDP s.r.o., která má lokalizovány své výrobní závody v Rousínově a Komořanech u Vyškova, je zkoumáno, jakých významů nabývá tento podnik pro místní obyvatele. Po provedení analýzy místního tisku a relevantních webových stránek se hlavními výzkumnými metodami staly nezáúčastněné pozorování a semistrukturované rozhovory s místními obyvateli, případně zaměstnanci firmy. Výzkum od samého počátku provázela i didaktický cíl, jelikož byl realizován v rámci výuky vysokoškolského předmětu, jež se věnuje využití kvalitativních metod v geografii.

Bluefield development v postsocialistickom kontexte: príklad Bratislavy a Prahy

Mgr. Branislav Machala (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze)

This presentation critically discusses the ongoing waterfront regeneration in postsocialist Bratislava and Prague and questions potentials, conditions and practices of the bluefield development (i.e. development of city area that connects the build up environment with water and prioritize river-dependent and river enhancing uses; Pinch, P., Munt, I. 2002). Water courses represent dynamic parts of a space which allows mutual interactions between land and water. In recent years both Bratislava and Prague have been experiencing privately driven waterfront regeneration. Although political and administrative representations are partly aware of riverfront potentials, they have not yet formulated and applied a complex strategic approach to riverfront regeneration. Consequently, private developers and investors have become the crucial driving force in the reshaping central city waterfronts in favor of commerce, expatriates and affluent upper classes. On the other hand, local citizens have shown their active interest and connection to this locality through their participation and pro-active attitude to the future of these popular locations. Waterfront regeneration is a good example of urban development in postsocialist cities which is characterized by the asymmetric relations of power between stakeholders with active investors and the passive role of the public sector. However, the radical transformation of bluefield sites, requires multiscale-governance based on negotiation between governments, private investors and citizens while reflecting imperatives of smart, sustainable and inclusive development.

Diferencovaná kvalita sociálního kapitálu v území (příklad vnitřní periferie Manětína)

Mgr. Eva Vaňková (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze)

Příspěvek reprezentuje současný sociálně geografický výzkum, který se v otázkách týkajících se problematiky regionálního rozvoje v periferních oblastech stále více zaměřuje na lidské zdroje jako faktor, který výrazně ovlivňuje rozvoj těchto oblastí. Příspěvek se zabývá problematikou sociálního kapitálu v kontextu polarizace prostoru ve vnitřních periferiích Česka. Cílem provedeného výzkumu bylo posoudit roli kvality a úrovně sociálního kapitálu v procesu polarizace prostoru, resp. vlivu na perifernost území a analyzovat sociální kapitál konkrétně na příkladu modelového území Manětína a rovněž posoudit kvalitu a potenciál sociálního kapitálu pro rozvoj této dílčí části rozsáhlejší vnitřní periferie. Nejdříve bylo hodnoceno pomocí strukturálních ukazatelů širší území makroperiferie a poté bylo na Manětíně realizováno dotazníkové šetření, kdy respondenty byli obyvatelé Manětína. Hlavním závěrem provedeného výzkumu byl fakt, že vnitřní podmínky rozvoje, resp. potenciál endogenního rozvoje a aktivizace místních aktérů, se v periferiích s obdobnou vnější podmíněností mohou výrazně lišit.

název sekce	Prostorová spravedlnost
moderátor	doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.
čas	14:00-15:00
místnost	Z4

Poverty-driven urban-rural migration of Roma in the Czech Republic

Dipl. Ing. Jakob Hurrle (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova v Praze)

The results of recent regional attempts to update the inventory of socially excluded Roma localities in the Czech Republic seem to indicate that the number of problematic locations has been growing in particular in some marginalized rural areas. To some extent, this development is the result of poverty-driven urban-rural migration. Due to the privatization of public housing, ethnic discrimination on the housing market and the indebtedness of many households, many Roma families in urban areas face housing emergencies. In consequence of the existing system of housing subsidies, attracting socially vulnerable people is at the same time a popular commercial strategy for those who invested in real estate on the countryside. As will be shown in my presentation, urban-rural migration is however in many cases not the dominant development, as the local perception of the local Roma population's growth results also from natural demographic growth and the mobility within rural microregions.

Uzavreté komunity (gated communities) v priestore mesta Bratislava

Mgr. Miriam Miláčková (Katedra humánnej geografie a demografie, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave)

Mesto Bratislava v posledných rokoch dynamicky mení svoju štruktúru. V priestore mesta dochádza k polarizácii jeho obyvateľov. Jednotlivé skupiny obyvateľov sa na základe ich sociálno-ekonomického statusu koncentrujú v odlišných častiach mesta, dochádza k rezidenčnej segregácii obyvateľstva. V Bratislave, podobne ako v iných postsocialistických mestách, je možné identifikovať rôzne typy uzavretých komunít (angl. gated communities). V priestore mesta dochádza k ich rozmachu nielen v oblasti vnútorného mesta, ale i v jeho vonkajšej suburbánnej zóne. Vytváranie uzavretých komunít priamo súvisí s privatizovaním verejného priestoru. Verejný priestor sa stáva súkromným vlastníctvom, čo má neblahý vplyv na celkovú infraštruktúru mesta a hlavne na život obyvateľov žijúcich mimo týchto komunít. Predložený príspevok prináša analýzu viacerých typov uzavretých komunít v priestore mesta Bratislava.

Vliv dopravní dostupnosti na ekonomickou úroveň obcí v ČR

Mgr. Filip Chvátal (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Doprava je v současnosti velmi významným faktorem ovlivňujícím socioekonomickou úroveň regionu a prostorové interakce ve společnosti. Tato premisa může být uplatněna na změny regionální diverzity a vývoje prostorového fungování obcí v České republice. Dopravní dostupnost jako geografický fenomén má své projevy v mnoha oblastech života, jež jsou předmětem studia dalších vědeckých disciplín, jako sociologie, ekonomie a jiné. Stejně tak hranice mezi dobrou a špatnou dostupností není jednoznačná a může být nahlížena z různých úhlů pohledu. Základním konceptem, z kterého budeme vycházet je koncept prostorové spravedlnosti, jelikož dopravní dostupnost je jedním z faktorů nerovnoměrného rozvoje v území. Na druhou stranu může být dopravní spravedlnost popsána na základě saturace základních dopravní obslužnosti (definované českým zákonodárstvím). Všechny tyto naznačené otázky budou řešeny v rámci dvou teorií – teorie nerovnoměrného rozvoje a lokalizační teorie. Prakticky se budeme zabývat popisem a srovnáním mezi dopravní dostupností a obslužností obcí v ČR a jejich socioekonomickým statusem.

název sekce **Participativní výzkumné techniky**
moderátor Mgr. Petr Matoušek
čas 15:30-16:30
místnost Z4

Motivace pomoci: o jedné významové diferenci

RNDr. Robert Osman (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Příspěvek pokládá otázku o možnosti využití participativních metod výzkumu v oborech primárně zaměřených na regionální rozvoj. V sousloví „regionální rozvoj“ je již obsažena jak měřítková úroveň regionu, která se do jisté míry vzpírá individuálně zaměřeným participativním technikám, tak koncept rozvoje, který implikuje asymetrický vztah mezi těmi, kteří pomáhají a těmi kterým je pomáháno. Otázku měřítka nechává příspěvek stranou a podrobněji diskutuje právě tuto latentní asymetrii „pomoci“ či „rozvoje“. Základní rozlišení pokládá do roviny motivace, když tematizuje otázku: z jakého důvodu chceme pomáhat, z jakého důvodu chceme „dělat rozvoj“. Následně rozlišuje dvě alternativní linie motivace: sobeckou a altruistickou. Zatímco altruistická je spojena s motivací „co je správné“, vírou v plošná strukturální řešení a konceptem „rozvoje“, je sobecká spojena s motivací „co chci já“, vírou v drobné, lokální ale za to opakované aktivity a konceptem „péče“. Příspěvek tak v závěru dochází k zdánlivě paradoxnímu konstatování, že symetrický vztah partnerství může být v rozvoji dosažen pouze se sobeckou motivací vlastního uspokojení.

Participativní umění a geografie: Inspirace akcemi Kateřiny Šedé

Mgr. Jaroslav Biolek, Mgr. Pavlína Zrůstová, Mgr. Jiří Malý (Geografický ústav, Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita)

Příspěvek si klade za cíl na příkladech projektů Kateřiny Šedé ukázat, jakým způsobem tato umělkyně dosahuje participace místní populace v komunitním životě obce. Na základě semi-strukturovaných rozhovorů s účastníky těchto akcí také dokládáme pozitivní sociálně-prostorové účinky participativních technik, které by mohly být jistým způsobem využitelné i pro geografii. Ačkoli umění často překračuje hranice, které věda může jen těžko přesáhnout, lze na různých případech doložit, že by se i geografický výzkum mohl inspirovat v praktikách a metodách participativního umění. V závěru se zamýšlíme nad potenciálem geografického participativního výzkumu a nad limity použití kreativních technik v metodologii geografické vědy.

Participativní mapování a participativní GIS jako nástroje občanské angažovanosti

Mgr. Jiří Pánek, Bc. Beata Čmielová (Katedra rozvojových studií, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci)

Participaci lze jinými slovy chápat, jako aktivní účast či aktivní podíl cílové skupiny na rozvojových intervencích, zejména pak na stanovování jejich cílů a realizace. Mapy byly dlouhodobě nástrojem moci a technické dominance státu nad občany a stejnou pozici zdědily i geografické informační systémy (GIS). Příspěvek se zaměřuje na metodologii participativního mapování a GIS jako nástrojů občanské angažovanosti na případové studii mapování cyklistických stojanů v Olomouci. V příspěvku jsou prezentovány poznatky z terénního výzkumu a z online mapovací platformy Ushahidi. V závěru se autor zaměřuje na využití participativního přístupu ve sběru a vizualizaci prostorových informací jako nástroje pro komunitní rozvoj v České republice.